

Методична розробка уроку

ПОДАТКОВО-БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ



Зінчук Ганна Володимирівна,
викладач Державного навчального закладу
«Хмельницький центр професійно-технічної освіти сфери послуг»

e-mail: zinchyk_olga@ukr.net

Тема уроку «ПОДАТКОВО-БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ»

Дисципліна: "Основи галузевої економіки і підприємництва"

Мета уроку: сформувати у здобувачів освіти поняття про податково-бюджетну політику; навчити розрізняти стимулюючу та стримуючу фінансову політику;
характеризувати принципи економічної політики; аналізувати можливості впливу на загальний стан економіки; продовжити розвивати економічне мислення.

Тип уроку: комбінований.

Структура уроку

I.	Організаційний момент	2 хв
II.	Актуалізація опорних знань і вмінь здобувачів освіти	7 хв
III.	Мотивація навчальної та пізнавальної діяльності	2 хв
IV.	Вивчення нового матеріалу	23 хв
V.	Закріплення нових знань і вмінь здобувачів освіти	9 хв
VI.	Підсумок уроку	1 хв
VII.	Домашнє завдання	1 хв

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент

II. Актуалізація опорних знань і вмінь здобувачів освіти

Гра «Відкритий мікрофон».

Передаючи один одному уявний мікрофон, здобувачі освіти висловлюють свої думки щодо інфляції в Україні (не на оцінку).

*Ділова гра «Економічний ланцюжок»**

1. Підвищення загального рівня цін. (Інфляція)
2. Показник швидкості зростання цін. (Темп інфляції)
3. Вид інфляції, який виникає при збільшенні витрат виробництва і зменшенні сукупної пропозиції. (Інфляція витрат)
4. Антиінфляційний захід, який передбачає жорсткі обмеження на щорічне збільшення грошової маси. (Довгострокова грошова політика)
5. Антиінфляційний захід, що передбачає злам у психології споживачів. (Послаблення інфляційного очікування)
6. Скорочення державного сектору. (Роздержавлення)
7. Вид інфляції, що виникає в умовах нестачі продукції. (Інфляція попиту)
8. Інфляція, яка за темпами зростання цін дорівнює 250 %. (Гіперінфляція)
9. Показник, що характеризує, у скільки разів ціни поточного року вищі за ціни попереднього року. (Індекс цін)

III. Мотивація навчальної та пізнавальної діяльності

Слово викладача:

Ринок здатний самостійно й об'єктивно вирішити безліч проблем. Однак і за умов вільного підприємництва існують проблеми, які ринок не може розв'язати без допомоги держави:

- ✓ забезпечення економіки грошима, які пускає в обіг держава;
- ✓ створення умов для існування ринкової економіки;
- ✓ забезпечення екологічної безпеки й економії невідтворюваних ресурсів;
- ✓ забезпечення захисту національного ринку.

Перераховані функції визначають межі державного впливу на ринкову економіку. Однак економічні функції держави за останній час значно розширилися. Виникла необхідність посилення ролі державного чинника в ринковому механізмі для досягнення макроекономічної рівноваги. Невідворотність і необхідність посилення державного впливу на ринкову економіку переконливо довела світова економічна криза 1929-1933 рр. і наступна затяжна депресія.

Сьогодні державне регулювання стало невід'ємною частиною ринкового економічного механізму, а ринкова економіка стала регульованою. Державне регулювання не замінює, а підсилює, доповнює ринковий механізм, держава бере на себе тільки ті функції, які не підвладні ринку. Серед основних форм державного регулювання потрібно виділити: фінансово-бюджетне регулювання (через систему податків і державний бюджет) та грошово-кредитне регулювання (через регулювання грошової маси й ставки відсотка).

IV. Вивчення нового матеріалу

Розповідь викладача:

Державне регулювання національної економіки відображається у відповідних формах податково-бюджетної політики.

Податково-бюджетна політика пов'язана з вибором державою певних форм і методів регулювання економіки з метою досягнення збалансованого економічного розвитку і гідного добробуту нації. У цієї політики є два боки: здійснення державних витрат й оподаткування. І перше, і друге може істотно впливати на обсяги ВВП.

Розповідь викладача:

Фінансово-бюджетне (податково-бюджетне) регулювання ґрунтується на використанні державних фінансів – системи грошових фондів, зосереджених у руках держави і призначених для виконання властивих їм функцій, а також сукупності форм і методів через які ці функції реалізуються.

Державні фінанси зосереджуються в державному бюджеті й бюджетах місцевих органів державної влади.

Державний бюджет – це фінансовий план формування і використання грошових фондів держави протягом року, тобто це річний баланс доходів і витрат держави.

Державний бюджет складається з двох частин: доходної частини, яка показує джерела і величину доходів держави, та витратної, що включає бюджетні видатки та їх обсяги.

Доходи бюджету – це гроші, які фізичні та юридичні особи перераховують до державної скарбниці, а також прибутки від діяльності державних підприємств (плата за орендоване в держави майно, виручка від продажу продукції державних підприємств тощо). Усі платежі, які здійснюються державою за рахунок державної скарбниці, називаються

державними видатками.

Кожна країна має свою структуру доходів і видатків, яка залежить від державного устрою, рівня економічного розвитку тощо. Наприклад, бюджет України, як і багатьох європейських держав, складається з двох ланок – центрального та місцевих бюджетів. На центральний бюджет покладаються функції забезпечення потреб оборони, управління народним господарством, виконання зовнішніх зв'язків держави, охорони кордонів, транспорту, грошового обігу, охорони навколишнього середовища тощо. Місцеві бюджети виконують функції розвитку комунального господарства, будівництва, розвитку галузей охорони здоров'я, освіти, культури.

Фінансове регулювання полягає у використанні доходів і видатків бюджету як важелів впливу на економіку.

Отже, основна макроекономічна функція держави полягає в стабілізації економіки.

Серед доходів бюджету найважливішу роль відіграють податки, відсоткові платежі, державна позика. Держава, маніпулюючи податковими ставками й видами податків, має змогу стимулювати або обмежувати розвиток тих чи інших галузей, підприємств чи економічних сфер. Наприклад, звільняючи від оподаткування суми, що йдуть на технічний розвиток виробництва, держава сприяє науково-технічному прогресу.

Видатки бюджету (на соціальні програми, оборону, утримання державного управління, державні інвестиції, обслуговування внутрішнього боргу) також використовуються для економічного регулювання. Державні видатки можуть створювати як дефіцитний бюджет, так і профіцитний, або збалансований. На наступних уроках ми розглянемо ці стани бюджету більш докладно.

Економічна політика держави з формування і використання державних фінансів називається фіскальною економічною політикою (від латин. *fiscus* – «державна скарбниця»).

Основними функціями фіскальної політики є:

- вплив на стан господарської кон'юнктури;
- перерозподіл національного доходу;
- нагромадження необхідних ресурсів для фінансування соціальних програм.

Цілісність бюджетної системи забезпечується ретельним ув'язуванням доходів і видатків уряду, закріплених у юридичних нормах.

V. Закріплення нових знань і вмінь здобувачів освіти

Бесіда:

1. Що таке державний бюджет?
2. Із яких ланок складається бюджет України?
3. На що держава витрачає кошти свого бюджету?
4. Назвіть джерела доходів державного бюджету країни.
5. Що таке податково-бюджетна політика?
6. Які стратегії фінансової політики можуть використовуватися з метою стабілізації економіки?

VI. Підсумок уроку

Заключне слово викладача:

✓ Метою податково-бюджетної політики є збалансований економічний розвиток і добробут нації.

✓ У період спаду вона може робитися стимулюючою, а в період піднесення – стримуючою.